

Domáci glas

Stev.18.

Lienz, četrtek 31. januarja 1946.

Leto

ALI JE VPLIV SOVJETSKÉ ZVEZE V ZATONU ?

Italijanski zunanjepolitični tednik "Affari internazionali" (Mednarodna vprašanja) je 23.12.1945 objavil članek ameriškega novinarja Walterja Lippmanna o posledicah stika Rdeče armade z zapadno kulturo. Članek, ki je izredno zanimiv, prinašamo v izvlečku:

"Nedavni govor predsednika vrhovnega Sovjeta SSSR, gospoda Kalinina, utegne potrditi naša mnenja, da doživlja položaj Sovjetske zveze v svetu pomembno spremembo.

Kakor poroča "United Press" je Kalinin priznal, da se marsikateri odpušteni sovjetski vojak, ki se vrača iz Nemčije, pritožuje čez pomanjkanja potrebnih stvari v Rusiji in da je marsikdo "pod vplivom takozvane nemške kulture". Obstoje pa manj pristne, a točne vesti, ki pravijo, da so bile sovjetske čete presenečene nad visokim življenjskim standartom ne le v Nemčiji, ampak tudi na Poljskem in v Romuniji. Pravijo tudi, - morda je malo pretirano, a marsikaj bo le držalo - da imajo sovjetski poveljniki precejšnje težave z ubežniki, ropanjem in ugrabljanjem.

Pravijo še, da se opaža sedaj v deželah, kjer so navdušeno sprejeli Rdečo armado, popolnoma nasprotna čustva.

Vse naše informacije so gotovo netočne. Toda, če je res, da se disciplina R.A. ruši v dotiku z zap. Evropo, potem to pomeni, da je razumljivo, zakaj je sovjetska diplomacija v Londonu postala tako zapeta in tako pedantno natančna v svojih izjavah.

S tem pa nikakor nočemo trditi, da Angleži in Amerikanci niso nudili Sovjetom vzrokov za sumničenje, kar se tiče Nemčije, Sredozemlja, bližnjega Vzhoda, Japonske, Pacifika in našega negotovega zadržanja glede atomske bombe. Toda nič ne ovira Sovjetov, da ne bi odkrito nastopili in zahtevali pojasnil glede stvari, ki jim vabujajo suni. Medtem, ko je Stalin imel navado izražati svoje mnenje brutalno odkritosrčno, kadar se je razgovarjal s Churchillom in Rooseveltom, pa sovjetska diplomacija v zadnjem času stalno pretirava v stavljanju diplomatskih vprašanj za vsako malenkost.

To pomeni, da dvom in slabost povzročata v Kremlju izumetničenost sovjetske politike.

Oni ne ravnajo več kakor velesila, ki si je svesta svojega položaja, temveč kakor prezaposleni ljudje in kot tak, ki ni več siguren samega sebe. Umikajo se, kakor da so opazili, da jim manjka opore širokih mas v vzhodni Evropi in da je delovanje njihove vojaške sile v teh pokrajinah pogubonosna.

Toda vse kaže, da je naša trditev pravilna. Vsaka armada, če je v tuji državi, škoduje sebi in deželi. Angleži n.pr. bi bili srečni, če bi naše (amer.) čete odšle, kakor bi bili naši vojaki veseli, če bi lahko odšli, čeprav so bili odnosi amer. vojske z angl. narodom ugodni, da boljši ne bi mogli biti.

Rdeča armada živi na deželi, a to ne pomeni, da je zaželjen gost. Odtod naravno izvira, da ni jasne razlike med uradnim vojaškim rekviriranjem živeža, stanovanj, oblek in med plenom posameznih roparskih podvigov.

To so torej najmočnejši razlogi, da verjamemo, da čimbolj R.A. podaljšuje svoje bivanje v vzhodni Evropi, je tem manj verjetno, da bodo narodi smatrali komunizem kot odrešilni evangelij. To pomeni, da se bo moral časoma vpliv sovjetske politike zmanjšati, ker se naslanja vedno manj na odobravanje narodov in vedno bolj na vojaško silo in policijo.

Če je vse to resnični razvoj dogodkov, potem so dane v Teheranu, Jalti - Potsdamu precej znebe. Predpostavljamo je beda vzrok, da so postali evropski narodi, predvsem francoski narodi v vzhodni Evropi, naklonjeni komunizmu in da so bili do sedaj navdušeni zaradi slave Rdeče armade in hrabrosti sovjetskih vojakov.

Stalin ima svoje dvome glede zrelosti Evrope za komunizem, toda gotovo je tudi on računal s popularnostjo komunizma.

Ponekod tisti, ki se najbolj bojijo širjenja komunizma, še vedno trdijo, da bo komunizem vedno bolj širil, če Vel.Britanija in USA ne bosta ukrenili potrebnih korakov.

Najbrž se vsi motijo - Sovjeti, Angleži, Amerikanci, če mislijo, da gre sovjetska sila po najugodnejši poti, če se širi proti zapadu. Med vojno se je gotovo še zdelo, da Moskva napreduje, da triumfira.

S tem, da hoče Sovjetija vladati za vsako ceno v vzhodni Evropi, še ni dosegla strateške varnosti v vzhodni Evropi; morala bo nasloniti svoje vojaške zveze, ne na "lutkovne" vlade, temveč na nekaj stvarnejšega, na politiko dobrega sosedstva.

Ne smemo si domišljati, da bomo tako politiko lahko vsilili Sovjetski zvezi in njenim sosedam. Lahko pa računamo, da se morejo stvari obrniti in da ni časa za to, da bi dajali prednost mirovnemu načrtu, ki bi se lahko izkazal kot preuranjen."

RESNICA O MIHAJLOVIČU

Iz Hitlerjeve zapaščine, ki so jo zavezniki našli, je svetovno časopisje, posebno pariško objavilo odlomke pisma, ki ga je Hitler pisal 6.februarja 1943 Mussoliniju. To pismo cvrže vso lažljivo Titovo propagando o generalu Mihajloviču in njegovem sodelovanjem z okupatorjem. Prinašamo odlomek tega pisma in komentar, ki ga je v tej zvezi objavil "Rodoljub":

"Smatram, da je nepotrebna skrb morebitnega zavezniškega izkrcanja na Krati ali na Dodekanesu. Utrjenost teh otokov je tako na višju, da bi pomenila za Anglo-saksonce strahovit poraz in velike izgube. Med tem pa nisem malo zaskrbljen, Duce, zaradi položaja na Balkanu, kolikor je dobra zamisel, da izkoristimo medsebojno borbo med teh treh nasprotnih struj, vendar smatram, da se ta igra ne bo izplačala. Najti eno je gotovo: da so oni kljub temu složni v svojem bizantijnem sovraštvu do Italije in Nemčije.

Rezultati italijanske politike pa so bili precej varljivi. Ne samo, da so Grki složni v borbi proti Italijanom, celo Albanci so se izkazali malovredni zaupanja. In če bi se zavezniki izkrcali na kateri točki na Balkanu, Duce, bi se zdinili komunisti, Mihajlovičevi pristaši in vse ostale skupine, da bi skupno napadle nemške in italijanske čete.

TITO IN MIHAJLOVIČ. Smatram kot zelo neprijetno stvar, da se sedaj, ko smo z orožjem zavzeli to deželo, organizira vojska, ki se običa proti nam. V vsakem času vam lahko predložim izvirne listine, ki jih ne more nihče ovreči. Te listine so, polne dokazov o zvijačnosti teh narodov in iz njih diha večna mrznja ne samo do Nemcev, morda še večja do Italijanov.

Srčno želim, Duce, da takoj odredite načrtno sodelovanje med vašimi in mojimi četami in da skupno uporabimo vsa sredstva, ki so na razpolago. Razen operacij proti komunistom, opažam, Duce, posebno nevarnost v načrtih, ki jih izvajajo pristaši Mihajloviča, da uničijo in razorožijo vse čete v Hercegovini in Črni gori in pa v načrtu Anglo-saksoncev, da vzpostavijo sodelovanje med komunisti in Mihajlovičom.

Če bi bil na nevarnost, katero pomeni Mihajlovičev pokret, sem odredil uničenje vseh njegovih pristašev na ozemlju, ki so ga zasedle naše čete. Smatram kot potrebno, da gleda Vaša XI.armada na

Mihajloviča in njegove častnike kot na zaklete sovražnike osi in zato zahtevam od vas, Duce, da v tem smislu obvestite šefe vaših edinic. Likvidacija Mihajlovičevega pokreta gotovo ne bo lahka, posej z ozirom na sile, s katerimi razpolaga."

KAJ PA SEDAJ? Gospod Churchill priznava svojo napako in se kesa tega, kar je napravil. ("Ne morem prikriti Vašemu Veličanstvu, da so dogodki zelo razočarali moje najboljše upe in se danes dogajajo v Jugoslaviji marsikaj, kar obžalujem, toda prepričati tega več ne morem." Tako je pisal Churchill kralju Petru v pisniški ga je "Weekly Revue" objavila 18.10.1945).

Toda to kesanje je pozno. Marsikaj so zanemarili in treba bi bilo časa in žrtev, da bi se vzpostavil red.

Priznati moramo, da Mihajlovičeva borba ni navadna gverila, kakor so bili "rjavi" ali "rdeči makiji" v Franciji. Z zgodovinskega stališča zavzema njegova borba širok razmah narodnega odpora proti brutalnemu okupatorju, ki hoče čimprej uničiti živo silo naroda, ki se je v stoletjih pokazal kot nezlomljiv. Toda Mihajlovičeva organizirana borba proti okupatorju je več kot to, če gledamo z našega nacionalnega stališča. Draža Mihajlovič je ustanovil pokret, v katerem so se združile vse stranke, vse narodne sile, vasi in mesta, gospoda in mali človek, kmet in delavec.

In v resnici, kar doslej noben režim ni mogel doseči, da bi namreč združil vse jugosl. narode v širok nacionalni pokret, to je dosegel Draža Mihajlovič. Združil je vse, postavil ves srbski narod v borbo. In nemalo važno je to, da so se tej borbi priključili tudi Slovenci in pa oni častivredni Hrvatje, ki so kljub vsem grehom, ki so se dogodili v času nacionalne pijanosti, zaradi svoje državne "nezavisnosti", mirno stali ob strani, ko so se vršili pokolji srbskih mas, toda o tem ni časa, da bi razpravljali. Glavno je, da so se tudi Hrvatje, čeprav nekoliko pozno, spomnili, zakaj gre. V tej borbi proti totalitarizmu so se priključili četam Draže Mihajloviča in to je nacionalna pridobitev.

Gospod Maček dobro ve, čemu priporoča svojim hrvaškim kmetom, da se morajo v sedanjem trenutku staviti na razpolago Mihajloviču. S tem je Mihajlovičeva borba postala ne samo srbska, temveč tudi hrvaška in slovenska, v pravem smislu jugoslovanska. Prava vrednost njegove veličine je v tem, da je rešil našo nacionalno čast, ker se istočasno bori proti mednarodni ideološki sili, ki je prišla iz inozemstva. Naši narodi nečejo imeti ničesar skupnega s tem, ki se najbolj vidi v tem, ker se komunisti, ki so v manjšini, zavedajo, da ne smejo stopiti pred narod s čistim komunističnim programom. Skrivajo se za demokratskimi gesli, da bi skrivaj in polagoma izvedli svoj načrt. Prvi del svojega programa so izvršili. Narodu so vzeli oblast. Sedaj hočejo zmešati narod čim bolj, da si ne bi mogel pomagati, ko bi pričeli s pravim poskusom."

PISMO IZ LJUBLJANE

Ljubljana, 20. I.1946.

"Naši dekleti in fant so leteli iz šole. Povsod so bile ponovno čistke. Posebno ostra je bila metla na učiteljsišču. Tam je izključitev končana, izgnali so 150 deklet in tako "očistili zavod teh črnih ali belih reakcionarjev." Kaj hočeš, volja ljudstva, kakor je pri nas vse. Če preganjajo redovnice, če zapirajo duhovnike, če izključijo najboljše dijake, če premeščajo stare dobre učitelje v najbolj zakotna mesta, kjer ne vedo kaj početi, če se ovira pouk verouka, če ustavijo in onemogočijo vsak verski tisk, je vse to volja ljudstva in ljudstvo je pri nas vsemogočna oblast. Pred mesecem je hotel škof Srebrnič obiskati svoje znanke v Ljubljani, Na Sušaku ga je dejansko napadla nahujskana drhal, večja-skupina študentov.

Ko so poklicali na pomoč policijo, je ta odrekla, češ, volti ki se je borila... Po pravici povedano, vse to nam je ta se ne moremo znajti in smo resnično kakor tujei in popotni. Ljubi Bog nas čudovito brani in varuje.

Kako so se zaleteli pred božičem! Smrtne obsodbe so na dnevnem redu, zapirali in odganjali so najrazličnejše ljudi. tili so, da nas izselijo vse v Sibirijo in kaj vem, kaj še vse. so se bali in trepetali, pospravljali in pripravljali prtljago, da bi mogli čim več odnesti s seboj. Pa se je zopet nekaj zataknilo. Ne vemo sicer točno kaj, toda vsi obsojenci še žive in velika večina izseljencev je v raznih taboriščih in zbirališčih, ker ne vedo kam z njimi. Zaplenili in zasegli so jim stanovanja, odpeljali in si med seboj razdelili, kar je bilo količkaj vrednega. Do novih preganjanj pa ni prišlo. - Sicer se pa tudi tega ne bojimo.

Pred enim tednom so zaprli dr.Pogačnika, najboljšega cerkvenega govornika v Ljubljani. Pravitako je ljudstvo šlo po dr.Arnejca, šent-jakobskega župnika in ga gnalo v zapor. "Ljudstvo" sploh divja. Tuji pred zavodi in samostani, zahteva izgon vseh redovnic. "Smrt farjem, smrt Vatikanu, dol s fašistkami (nunami)!" kriče po mestu. Pa veste, v Jugoslaviji ni verskih preganjanj...! Kakšne stvari pišejo proti škofom in duhovnikom v časopisih! Groza! Kakor v starem Rimu: Panem et circenses! Prvega je še nekam dosti, drugega pa več kot dovolj.

Tukaj pravijo, da boste šli v Ameriko. No, večno ne bo trajalo.

Ne bodite vznemirjeni zaradi nas. Samo v strašni negotovosti živimo, kako se bo stvar obrnila, in pa stalno nam grozijo z izselitvijo. Začeli so tudi že pri Srcu Jezusovem. Polastili so se tudi hiše sv.Jožefa. "Ljudstvo" je to zahtevalo.

Zdaj izvajamo agrarno reformo. Ljudje se kregajo med seboj, ker bi vsak rad več in boljši kos dobil. Pri nas bi morali vsi arški župniki, da bi dvignili naš narod in ga zopet pripeljali k Bogu. Saj na kmetih se po nekaterih krajih že čisto očitno širi brezbožna propaganda." Vse je samo larifari, kaj imaš od tega, če hodiš v cerkev itd." Če komu take stvari pripoveduješ, nič ne grešiš proti svobodi vesti. Če pa komu rečeš, da to ni prav, potem je to zločin. Nov red, novi pojmi. V dveh ali treh mesecih pričakujem temeljite spremembe in upam, da bo tudi za vas vse dobro.

V šoli ne poučujejo več verouka, čeprav se je 95 % staršev izreklo za verouk. Enostavno ne puste katehetov v šolo in zanje je stvar rešena. Pač pa so uvedli nov predmet: Osvobodilna fronta in pa seminar OF. Poučuje ljudski težilec Stante. Nihče ni proti veri... Le ob nedeljah mora iti mladina na udarniško delo ob 1/2-7 uri zjutraj (danes ravno kidajo sneg). Samo nekaj fanatičnih in protiljudskih duhovnikov se upokojili... Pravijo, da jih bodo še.

Za predbožično afero gotove veste. Po Ljubljani so zvočniki prenašali razpravo. Samo takrat, ko so spregovorili zagovorniki so zvočniki utihnili... Kot priče pri razpravi so pa večinoma babe vreščale in lagale.

Imejte veliko korajžje, dvignite glave, ker vaša rešitev se približuje."

V LJUBLJANI se v zadnjem času Franca Prešetnika, Franca Broliha, zaprli sledeče duhovnike: Antona Karla Papeža, dr.Jakoba Žagarja, Berganta, Alojzija Žuna in Ignacija dr.Franca Toma, dr.Jožeta Pogačnika, Brgleza, Viktorja Sviglja, Stanka ka, Andreja Zupanca, Božeta Slap-Kapša, Ignacija Škodo, Martina Jur-šaka in Ivana Sladiča. čaka, dr.Stanka Kosa, Lovra Sedeja, dr.Stanka Željica, Franc Šušter, Filipa Terčaljca, dr.Janka Arnejca,

SIRKSA VALENTINA IZ LJ. 1946
žena Zinajida, Lienz, hotel Post.